

8. Laserdisken

Det lå ikke i kortene, at jeg skulle blive forretningsmand, og sådan opfatter jeg heller ikke mig selv. Jeg ser mig som kulturformidler af en kunstart, hvor der hverken er respekt for ophavsmændene eller for værkernes kunstneriske kvaliteter. I dette kapitel fortæller jeg om de begivenheder, der førte til, at jeg etablerede min egen virksomhed.

Det magiske billede

Det var et magisk øjeblik. Jeg vidste det ikke på det tidspunkt, men det blev et vendepunkt i mit liv, da vi stod i det dæmpede røde lys i mørkekammeret, og jeg første gang så et billede materialisere sig på fotopapiret i baljen med fremkalder. Det var første kursus i fotolære på Sydvestjyllands Efterskole i Bramming i 1976.

Jeg blev ikke så længe på efterskolen, men fik i stedet arbejde som piccolo på Aalborg Stiftstidende, hvor jeg havde omdelt aviser, siden jeg var 12 år gammel. Da jeg begyndte at få løn i mit første rigtige job, var der ikke tvivl om, hvad den skulle bruges til, for magien fra mørkekammeret stod stadig frisk i erindringen. På efterskolen havde jeg lånt min fars fotografiapparat, en gammel bryllupsgave med pop-ud objektiv og reflektorvifte til en blitz med blå pære, der bogstaveligt talt eksploderede, når den blev fyret af. Det lignede noget fra teknisk museum, og mine ambitioner rakte videre.

Jeg læste fotoforretningernes brochurer omhyggeligt og valgte et Canon spejlrefleksfotografiapparat med originalt objektiv. Jeg lærte, at det var objektivet, der bestemte billedets kvalitet, så jeg købte det bedste, men sparede på mageligheden og levede gerne med selv at indstille lukkertid, blænde og afstand. Vi boede i et stort hus, og i kælderen var der et lille køkken med håndvask på gangen, og det fik jeg lov til at indrette som mørkekammer. Kanonfotografen var klar!

Jeg var ikke drevet af ambitioner om at blive en stor kunstner. Det vigtigste i mit liv er min familie, og den var stor allerede dengang. Jeg har en storesøster, en lillesøster og tre yngre brødre. Jeg så dem vokse op, og jeg var klar over, at de hele tiden forandrede sig. De foretrukne motiver var mine mindre søskende, og ambitionen var blot at forevige den tid, der var lige nu, f. eks. da min 4-årige lillebror lærte at cykle.

Det var en dårlig uge, hvis jeg ikke skød mindst én rulle film af, men da jeg rullede filmene selv og kun fremkaldte de gode billeder, var det ikke så dyrt. Det var af økonomiske hensyn - ikke af kunstneriske - at jeg arbejdede i sort/hvid. Da jeg begyndte at tjene flere penge, ville jeg have farverne med. Jeg købte en stor skærm, der fyldte hele væggen, og så skiftede jeg til dias, som hele familien kunne se sammen.

En filminstruktør i svøb

Jeg elskede at se billeder på den store skærm. Billedet kunne ikke blive stort nok, det skulle opluge mig og lade mig blive en del af dets verden. Det var krævende at fotografere med dias, for kompositionen skulle være i orden fra begyndelsen. Man kan ikke bare rette til i mørkekammeret.

Mine små søskende var sjove legekammerater. Ofte skyndte jeg mig hjem fra skole for at spille Ludo med Niels Ole, der 5 år gammel havde en fantastisk humor. Det var håbet om at bevare de øjeblikke, der inspirerede mig til at tage skridtet til levende billeder, og det var et stort skridt, fordi det var så kostbart. Det kan være svært at forstå, hvis man er vokset op i den digitale tidsalder, hvor man kan tage digitale billeder, der ingenting koster, hvor man kan skyde løs og slette bagefter. Et klik med fotografiapparatet til dias kostede 3 kr. inkl. fremkaldelse og ramme, og min timeløn var 12 kr. En rulle film til levende billeder varede tre minutter, hvis man brugte den langsomme hastighed (18 billeder/sekund), og hvis man var heldig, kunne man købe tre sådanne ruller film uden lyd for 100 kr.

Jeg købte markedets billigste og mest primitive småfilmsoptager, og med den produktionspris skulle den bruges med omtanke. Inspirationen til den første film kom, da DR i efterårsferien 1978 viste tv-serien *Draculas ring*, der bl.a. var filmet i Aalborg, hvor vi boede. Det var sjældent, vi så velkendte gader på tv, så serien samlede hele familien foran tv-skærmen, men den uhyggelige Dracula skræmte Niels Ole. Min første filmoptagelse havde derfor tillige det pædagogiske formål at vise lillebror, at det alt sammen var snyd. Jeg skrev et manuskript, og der blev prøvet til den store guldmedalje, for det var for dyrt at tage scenerne om. Ud af to filmruller lykkedes det at lave en 5 minutter lang film. Den blev klippet med saks og lim. Jeg havde ingen viewer, der forstørrede billedet, så redigeringen skete ganske primitivt ved at holde filmstrimlen op imod lyset fra en arkitektlampe.

Det var fantastisk spændende. Ambitionsniveauet steg, og jeg byttede kameraet til en større model, der kunne tage enkeltbilleder, og den funktion brugte jeg til at lave en animationsfilm med kredits som intro. Jeg købte en fremviser med lyd og en mikrofon, og jeg fik et magnetspor påført filmstrimlen. Det var et eventyr i sig selv at lave lydsiden. Filmen blev vist gennem en glasdør for at undgå støj fra projektoren, og så gjaldt det om at holde tungen lige i munden på den anden side af døren, for lydoptagelsen fandt sted "live".

denskjultekorruption.dk/video4

15 minutes of fame

Det var et kæmpe arbejde, men det var sjovt, og vi følte, at *Jagten på Dracula* (1978) var en succes, så vi lavede en 2'er, *Dracula i sneen* (1979). På det tidspunkt gik jeg på Aalborg Katedralskole. Da skolen fejrede fødselsdag med elevernes arrangementer, lavede jeg en biograf i musiklokalet og fik min musikhænder til at akkompagnere live på piano til den endnu stumme *Dracula*-film nr. 2, og sådan fik den film sin egen originale lydside.

De to film vandt sammen tredjepremien i *Foto & Smalfilms* konkurrence trods emnet *En festlig dag*. De blev derefter vist i DR's børneprogram *Klokken fem*, og det var mine 15 minutters berømmelse. På det højdepunkt sluttede min karriere som filminstruktør, inden den rigtigt var begyndt.

Tegneserier og tegnefilm

Jeg har elsket tegneserier, siden jeg 12 år gammel blev udsat for ugebladet *Fart & Tempo*, der bragte de fransk-belgiske tegneserier til Danmark (*Tintin*, *Asterix* og *Lucky Luke* osv.). Der blev set ned på tegneserier, der blev betragtet som værdiløse eller ligefrem skadelige, og det opponerede jeg imod.

Jeg fandt sammen med ligesindede venner, og vi startede Aalborg Tegneserielub for at ændre på dette, og vi mødtes til filmaftener, hvor vi morede os over hinandens tegnefilm på Super 8.

Min interesse for film voksede støt og roligt, og efter studentereksamen tog jeg et friår for at bruge mere tid på film og tegneserier. Alligevel havnede jeg lidt tilfældigt i et vikariat på Rebild Efterskole, hvor jeg underviste i matematik og naturvidenskab for 9. og 10. klasse. En spændende begivenhed var en månedlig aften, hvor skolen havde inviteret en foredragsholder til at fortælle om et emne.

Det var en lejlighed til at dele min glæde ved de klassiske gamle tegnefilm, og jeg tilbød at lave et foredrag om tegnefilmens historie illustreret med dias og filmklip på Super 8. Og det fik jeg lov til.

Foto & Smalfilm, nr. 9/1979

Dracula

Tredjepremiefilmene er i virkeligheden to film - nemlig »Jagten på Dracula« og »Dracula i sneen«. Disse film er lavet af den unge Hans Kr. Pedersen fra Aalborg, og de er sprængfyldte af naiv fortælleglæde og fascination over *Dracula* figurens muligheder. Rollerne spilles af børn i jeg vil tro 7-8 års alderen, bortset fra *Dracula*, der ser ud til at være 13-14 år.

Hvad er det så, der gør *Dracula*-filmene seværdige, og hvad er det, der placerer dem under emnet »En festlig dag«.

Ja, seværdigheden kommer bl.a. af, at de er filmiske. Her er ikke tale om affilmet virkelighed, men om virkelig film, om en billedfortælling, der fungerer på trods af virkeligheden, kan man sige. Hans Kristian Pedersen har med simple virkemidler lavet en række effektive billeder, der lader *Dracula* træde lyslevende frem bag os. Små børn bliver efter disse film bange for at bevæge sig udenørs efter mørkets frembrud. Vi andre gennemskuer fiktionen, men glæder os til gengæld over den frimodighed og ligefremhed, hvormed selv de sværeste fortælleproblemer er løst.

Eksempelvis kaster *Dracula* en lille pige ud fra en altan. Jeg kan levende forestille mig, hvor store anstrengelser, der kan gøres for at lave en vellignende dukke. I dette tilfælde er pigens tøj blot udstoppet med forhåndenværende materialer, for det her er og skal ikke være andet end fiktion.

Der er faktisk noget festligt og uhøjtideligt ved denne måde at lave film på. Man kan simpelthen se, at smalfilmeren og hans skuespillere har haft en festlig dag, da de lavede optagelserne om den frygtelige og uberegnelige **Dracula**.

Tredje-præmien er en Bauer T 171 projektor til en værdi af 1.995 kroner.

Mit liv som filmsamler

Jeg har utvivlsomt et samlergen af betydelig størrelse. Som 8-årig brugte jeg alle mine 25-ører på at købe tyggegummi med dyrebilleder, og jeg blev ved, til jeg havde alle 100 billeder.

Dyrebillederne efterfulgtes af billedkort med fodboldspillere, så kapsler, mønter og frimærker.

Det var egentlig meningsløst, for de kunne ikke bruges til noget, men det var anderledes med bøger og tegneserier. Dem kunne jeg læse igen og igen, og jeg ville gerne dele min glæde med andre, så jeg lavede et udlånsbibliotek med mine egne børnebøger for de andre børn på gaden. Det giver mig en glæde bare at vide, at jeg har bøgerne, tegneserierne eller filmene i min egen reol og kan tage dem frem og nyde dem når som helst. Det er måske en smule ekstremt - og utvivlsomt udnyttet af marketingsfolk - at hvis der står nr. 4 på ryggen, vil jeg frygtelig gerne have fat i nr. 1, 2 og 3 også.

I 70'erne var det eksklusivt at samle på film. Hvis man var familiefar, var det ikke usædvanligt at eje en smalfilmsprojektor og en håndfuld tegnefilm, men der var ikke mange, der seriøst samlede på film. Det var meget dyrt. Der var én, som tog det lige så seriøst som mig. Det var Jakob Stegelmann, der drev en specialforretning for film på Super 8, Panoptikon, på Dag Hammarskjölds Allé i København, og han udgav også et fanzine, *Filmsamleren*, med anmeldelser og kvalitetsbedømmelser af de nye smalfilmsudgivelser.

Næppe havde jeg færdiggjort *Jagten på Dracula*, før jeg fandt ud af, at det var hurtigere at købe uddrag af spillefilm hos fotohandleren end at lave film selv. Jeg holdt meget af det gamle Hollywood og ikke mindst Walt Disneys banebrydende værker, og jeg begyndte at samle alt, hvad jeg kunne få fat i fra de gamle tegnefilmklassikere, selvom det blot var 7-8 minutters uddrag.

Jeg lavede Aalborg Tegneserielubs medlemsblad og arrangerede filmaftener, og jeg fandt frem til Panoptikon, hvorfra vi lejede film, og *Filmsamleren*, som var Skandinaviens ældste filmsamlertidsskrift. Ikke uden en vis stolthed blev jeg en

del af *Filmsamlerens* eksklusive stab og fik lov til at skrive om de Walt Disney tegnefilm, jeg var så begejstret for.

Redaktører: Jakob Stegelmann og Stig Nielsen
Medarbejdere ved dette nummer: Nicolas Barbano, Erwin Neutzsky-Wulff, Walther Knudsen, Hans Kristian Pedersen, Inger Jørgensen.

Vildt at blive krediteret i Filmsamleren!

Parallelimportøren Jakob Stegelmann

Jakob Stegelmann havde egen import fra USA, England, Frankrig og Italien og kunne tilbyde et enormt udvalg af alle slags film. Panoptikon var et slaraffenland i forhold til fotohandlernes udvalg af tegnefilm og danske komedier.

Panoptikon var også billigere. En 60 meter spole, der varede 7 minutter og akkurat kunne rumme en klassisk kort Walt Disney tegnefilm, kostede 300-350 kr. hos fotohandlerne, men i Panoptikon kostede den kun 220 kr.

Jakob Stegelmann var en torn i øjet på den autoriserede distributør André Poulsen, der via A.P. Film og A. Poulsen Trading ApS leverede til fotohandlerne. André Poulsen henvendte sig personligt til Jakob Stegelmann i et forsøg på at få ham til at indse, at Panoptikons parallelimport krænkede André Poulsens rettigheder.

Da Jakob Stegelmann ikke adlød, forsøgte André Poulsen at få selskaberne i udlandet til at nægte at levere til Panoptikon. Det udviklede sig til en pinlig affære for André Poulsen, der trods en officiel ene-forhandling ikke kunne standse Jakob Stegelmans parallelimport.

Smalfilm udmærkede sig også ved, at det var mobilt og kunne ses af mange på én gang. Mit første foredrag holdt jeg på Rebild Efterskole, og det udviklede sig til en tradition, hvor jeg år efter år vendte tilbage og viste film for nye elever.

Da Anders And fyldte 50 år, blev jeg bedt om at skrive om andens historie til Aalborg Stiftstidende. Det førte til, at jeg blev inviteret med som foredragsholder, da Folkeuniversitetet og den lokale alternative kunstneriske biograf arrangerede en forelæsningsrække om film. Jeg havde håbet at kombinere mit foredrag med *Fantasia* (1940), men det var ikke muligt, så jeg måtte nøjes med *The Secret of NIMH* (Fru Brisbys hemmelighed, 1982). Jeg benyttede enhver lejlighed til at vise de gamle klassiske tegnefilm, og det hændte, at jeg blev inviteret af en skole, et bibliotek eller en tegneseriefestival.

Det ebbede dog ud, da videokassetten begyndte at indtage danskernes hjem, og man kunne få næsten alle film på video. Min sidste optræden var på animationsfestivalen *Animani 96* i Filmhuset med blandt andre Jakob Stegelmann og stop-motion-mesteren Ray Harryhausen.

Panoptikons hovedkatalog fra 1980 var filmsamlernes bibel, og det var forbilledet for mit LaserDisc-katalog i 1986.

Mit sidste foredrag om tegnefilmens historie under Animani 96 i Filmhuset.

Den uegnede videokassette

Smalfilmen forsvandt så at sige fra den ene dag til den anden. Der gik ingen tid, før videobåndoptageren havde fundet vej ind i de fleste hjem, og hvem gad så mosle med filmruller, lærred og højttalere til en astronomisk minutpris?

Jeg tog springet, da Jakob Stegelmann lancerede *Så er der tegnefilm* i DR. Jeg undersøgte lejeprisen for et farvefjernsyn og en videobåndoptager hos D.E.R. og beregnede gennemsnitsprisen pr. tegnefilm på 3 timers videokassetter. Det var nærmest ingenting i forhold til smalfilm, og så fik jeg endda farvefjernsynet med og alle de fordele, der var ved at have en videobåndoptager i stuen.

Min Super 8 samling bestod af de korte tegnefilm og sammendrag fra Walt Disneys lange tegnefilm, men jeg ejede ikke én eneste spillefilm i fuld længde. Smalfilm var for dyrt til, at hele spillefilm var realistisk, men sådan var det ikke med videokassetter. Snart var *Casablanca* (1942), *Stagecoach* (Diligencen, 1939) og *City Lights* (Byens lys, 1931) via DR indlemmet i min personlige filmsamling.

Begejstringen var kortvarig. Det var et gigantspring at gå fra rigtig film på et stort lærred til en tv-skærm på 26". Når jeg kom hjem fra AUC, så jeg ofte klippet fra *Pinocchio* (1940), hvor Pinocchio opsluges af hvalen Monstro, eller det fra *Sleeping Beauty* (Tornerose, 1959), hvor prinsen kæmper sig igennem tjørnehækken til Tjajkovskijs musik, på projektoren, der var koblet til stereoanlægget. Så satte jeg mig tæt foran mit brede lærred og lod mig opsluge af den fantastiske kombination af lyd og billede, som kun smalfilm kunne levere.

Panoptikon lukkede. Jeg fulgte udviklingen via Super 8 leverandører fra USA og Vesttyskland, og i deres materiale læste jeg om forskellige pladespillere under udvikling til afspilning af film. RCA havde i mange år udviklet et analogt system, The Capacitance Electronic Disc (CED), hvor lyd og billede aflæses af en særlig nål på meget fine riller i en plade af PVC. Teknologien var gammel, og da der var fysisk berøring under aflæsningen, var der risiko for slid ved brug.

Et andet system var under udvikling af Philips, og det var revolutionerende og helt fantastisk. Informationerne lå som bitte små huller i et lag af reflekterende aluminium, og de aflæstes af en fin stråle af laserlys. Det betød, at pladen kunne afspilles igen og igen uden at blive slidt. Det var uhyre tiltalende for en samler.

En anden og lige så vigtig forskel var billedkvaliteten, der var ca. 70 % bedre end VHS-videokassetterne, og lyden var i stereo. Og man kunne købe indspillede film til rimelige priser. Da systemet kom på markedet i Vesttyskland, fik jeg hjælp af en ven til at skaffe mig en afspiller fra Flensborg, og jeg købte film fra HMV i London. Det var i sommeren 1983.

1983: Min første videopladespiller.

Mødet med Philips

Jeg samlede ikke decideret på LP-plader, men jeg havde nogle plader, og jeg hørte jævnligt musik. Jeg holdt af at tage hovedtelefoner på og lade mig henføre af musikken, men den evindelige gnitren fra nålestøjen drev mig til vanvid. Jeg brugte specialbørste og rensede pladerne med destilleret vand, men der var altid en eller anden form for overfladestøj, som irriterede mig.

I kølvandet på videopladen, som Philips kaldte LaserVision, fulgte snart den digitale Compact Disc, som Philips havde udviklet i samarbejde med Sony. Det lød som en brandgod idé, og jeg kunne ikke vente med at høre det selv. Chancen bød sig, da AC Radio i foråret 1984 demonstrerede systemet i samarbejde med Philips. Ikke alene fik jeg lejlighed til at høre en CD-plade i funktion, jeg fik også lejlighed til at tale med Philips' konsulent Ole Wernberg om LaserVision, for jeg gik og ventede længselsfuldt på, at dette system blev lanceret i Danmark.

Som medium for indspillede film var LaserVision meget mere velegnet end VHS. Lyden var bedre og var fra starten i stereo. Billedet stod knivskarpt set i forhold til videobånd og DR's udsendelser, og der var ikke billedudfald. Aflæsningen med laser betød, at pladerne ikke blev slidt ved afspilning, og teknikken havde nogle interessante muligheder. I 1982 udgav BBC *David Attenborough presents the BBC Videobook of British Garden Birds* med Ceefax tekst-tv. Det er bogstaveligt talt et audiovisuelt leksikon. Tekst-tv er indkodet på pladen, så man kan vælge at få undertekster på skærmen, eller man kan læse om de mange fugle.

Pladen er indspillet i CAV (Constant Angular Velocity), dvs. at hver pladeomdrejning svarer til ét billede på skærmen. Vil man se et still-billede på VHS, ser det ganske rædderligt ud og ødelægger båndet, men der er ingen forringelse på LaserVision, der blot aflæser samme billede igen og igen. Hvert billede har sit eget unikke billednummer, der kan refereres til og søges på. Fuglene kan studeres billed-for-billed eller i perfekt slowmotion. Stereolyden på pladen er splittet op i to uafhængige monolydspor, så brugeren selv vælger, om han vil høre fuglenes sang alene, eller om han også vil høre David Attenboroughs kommentarer.

Pladen illustrerer LaserVision-systemets fantastiske muligheder. F.eks. ville en fællesnordisk udgivelse være mulig med undertekster på hvert sprog via tekst-tv. Men Ole Wernberg var totalt afvisende. Det kunne aldrig blive en god forretning at markedsføre dette system i Danmark, sagde han. Han ville personligt gøre sit til, at LaserVision aldrig blev lanceret her i landet, for det var der ikke nok penge i. Han faldt yderligere i min agtelse, da han påstod, at det var teknisk umuligt at gøre, hvad BBC havde gjort på fuglepladen. Den aften blev kimen til Laserdisken lagt. Det skulle være løgn! Jeg ville sikre, at danske filmsamlere ikke blev snydt for LaserVision.

TV-importøren

Compact Disc'en var en åbenbaring. Alene stilheden mellem numrene gjorde så stort indtryk på mig, at jeg drømte om det om natten. Jeg var ikke et sekund i tvivl om, at CD ville slå igennem, selvom der var megen debat om digitaliseringens mulige ødelæggende virkning for musikoplevelsen.

Det var LaserVision, jeg brændte for, men det var CD-pladerne, jeg så som en potentiel indtægtskilde i den virksomhed, jeg havde i tankerne. Det påtrængende spørgsmål var, hvordan jeg fik fat i varerne.

TV-importøren fra Hjallerup var kendt for sine billige fjernsyn, hvilket angiveligt skyldtes, at han importerede selv. Jeg havde brug for en importør, så jeg drog til Hjallerup for at høre, om han ville hjælpe med at skaffe videopladespillere.

Jeg havde ikke ventet at finde en så stor og velassorteret radioforretning. Den blev drevet af ægteparret Jørgen og Gitte Christensen. Jørgen havde en varevogn, og et par gange om måneden kørte han en tur til Vesttyskland og Holland, og så fyldte han varevognen op med videoer og fjernsyn fra de to landes grossister.

Under dette første møde ventede jeg tålmodigt, når der var kunder i butikken, men i de ledige stunder fortalte jeg Jørgen om LaserVision og min drøm om at forhandle det i Danmark. Han var lydhør og interesseret, men han advarede:

- Hvis du vil være parallelimportør, skal du have brede skuldre.

- Jeg skal da ikke være parallelimportør. Der er jo ikke andre, der handler med LaserVision, så det er forkert at kalde mig parallelimportør, sagde jeg.

- Det er lige meget. Du kan ikke forestille dig, hvad du vil komme ud for, men hvis du har mod på det, vil jeg gerne hjælpe dig.

Han havde mange kontakter. Han ville finde ud af, hvor han kunne få varerne billigst, og så ville han tage dem med hjem til mig. Han ville lægge 5 % på til sig selv for ulejligheden. Jeg ved ikke, om jeg var kommet i gang uden hans hjælp, men han gav mig i hvert fald en flyvende start. Jeg var meget taknemlig, men det undrede mig også lidt, for jeg var den eneste, han hjalp på den måde.

En del af forklaringen kunne være, at han nød at drille de store. Historien var, at B&O havde afvist at levere til ham, og så drillede han B&O ved at købe deres fjernsyn i Vesttyskland eller Holland i stedet. Han var en gæv jyde. Når døren blev smækket i for næsen af ham, blev han bare mere stædig. Jeg vil ikke forklejne hans hjælpsomhed, men måske var der en snert af drilleri over for Philips og Sony, der taltale ham ved at hjælpe mig med mit projekt.

Sony lavede exceptionelle fjernsyn med deres Trinitron billedrør, og dem ville jeg gerne forhandle. Jeg ville også forhandle Philips' CD-pladespillere. Jeg havde hos Sony og Philips forsøgt at blive forhandler, men de var hurtige til at vise mig døren. Der var grænser for, hvem disse giganter ville handle med!

Jeg kunne heller ikke få lov at købe CD-plader hos de førende distributører, GDC og Polygram. Igen trådte Jørgen Christensen hjælpsomt til. Han oprettede en konto hos GDC og Polygram, og så kunne jeg købe plader igennem ham.

Kassekredit

Det var let at få en kassekredit. Jeg havde fra barnsben haft en opsparingskonto i Sparekassen Nordjylland, og i gymnasiet tog jeg et statsgaranteret studielån for at komme på sprogskole i England en sommer, så Sparekassen kendte mig godt. Jeg aftalte et møde med bankrådgiver Frede Clausen, og så fortalte jeg om mine planer om at markedsføre LaserVision i Danmark, og han bevilgede et lån.

Flere år senere spurgte jeg Frede Clausen, hvad der fik ham til at yde mig et lån på mit glatte ansigt, for jeg havde hørt, at det var svært at låne penge.

- Du fortalte så begejstret om LaserVision, og hvis du også gjorde det til dine kunder, ville du sikkert sælge en masse. Jeg var ikke i tvivl om, at vi ville komme til at tjene mange penge på dig, sagde han med et smil.

Så gik jeg i gang

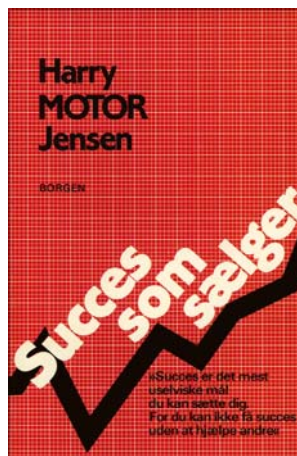
Med det på plads gik jeg den 27. juni 1984 til Told- og Skattecenter Aalborg for at få virksomheden momsregistreret. Det blev den med SE-nummer 10 19 42 45. Derefter købte jeg en Commodore 64 med disktestation og skrivehjulsprinter samt en telefon med telefonsvarer og båndoptager, og så var jeg i gang.

Jeg vidste intet om at drive forretning. Faktisk anså jeg sælgere for at være lidt suspekter. I Aalborg Tegneserieklub var det dårlig stil at sælge bladene for mere, end man selv havde givet for dem. Jeg var splittet mellem at være noget, jeg ikke brød mig om, forretningsmand, og ønsket om at få succes som sælger.

Indtil jeg mødte Harry Motor og Bruno Christensen! Harry Motor er født som Harry Jensen, men han blev så kendt for sine skrivelier i FDM's brevkasse og for sin succesfulde lancering af Volvo i Australien, at han tog det usædvanlige navn til sig. Pensioneret fra Volvo turnerede han i hele verden med foredrag om at få succes som sælger. Han blev min mentor og ven. Hans slogan for sin første bog om sælgere var: "Succes er det mest usselviske mål du kan sætte dig. For du kan ikke få succes uden at hjælpe andre."

Harry Motors filosofi gik ud på, at hvis du hjælper andre, vil de helt af sig selv blive opfyldt af et ønske om at hjælpe dig til gengæld. Han var sælger med høj moral, og sådanne sælgere har verden brug for. Hans budskaber gik rent ind hos mig.

Bruno Christensen var også en inspiration. Han er ekspert i detailhandel, og to ting fra hans foredrag gjorde særligt indtryk. Glem aldrig din SPAEP (Sæl På Andet End Pris), lærte han os, og han citerede den dovne tegneseriekat Garfield: "Tænk, hvad man kunne udrette, hvis man ikke kendte sine begrænsninger." Da lovede jeg mig selv, at jeg ikke ville sætte nogen begrænsninger for mig selv eller for min virksomhed.

Min ufærdige uddannelse

Ret tidligt i mit liv vidste jeg, at jeg ville være ingeniør. Det var ikke en rationel beslutning, men en drøm, der opstod, da jeg læste drengebøgerne om detektiven Jan. Han havde en ven, som var ingeniør, og denne ven rejste rundt i verden i sin egen båd. Jeg ville også ud og opleve verden, så jeg ville også være ingeniør.

Matematik og naturvidenskab faldt mig let, så da Aalborg Universitets Center blev etableret i min egen by med en ingeniøruddannelse, lå det lige for at gå fra gymnasiet til AUC. Jeg drømte også om at bygge mit eget hus, for det skulle være perfekt i skønhed, indretning og komfort, så jeg valgte bygningslinjen. Det viste sig at være en fejl i forhold til den drøm, for det rigtige havde i så fald været at tage en uddannelse som arkitekt, men det fandt jeg først ud af senere.

Jeg færdiggjorde aldrig uddannelsen, og det bekymrede mig mindre, end det bekymrede mine venner. Jeg så sådan på det, at jeg havde studeret 4½ år på AUC. Jeg havde lært en masse, jeg havde fået redskaber i min rygsæk, og jeg følte mig klar til at møde verden. Jeg manglede et par projekter for at kunne bevise mine færdigheder, men var det vigtigt? Det diskuterede vi meget i vennekredsen.

Selvfølgelig havde jeg gerne taget eksamen også, men jeg havde dyrket min filminteresse ved siden af studierne, og det havde ført til, at jeg efter 6. semester etablerede virksomhed. Den udviklede sig, og da vi skulle starte på 9. semester, stod jeg med en gylden mulighed for at skabe noget, der ville gøre en forskel. Der var intet, der tydede på, at jeg kom til at arbejde som ingeniør i nær fremtid, og da jeg var min egen chef, var et eksamensbevis ikke nødvendigt.

“Du vil blive taget meget mere alvorligt, hvis du kan skrive civilingeniør på dit visitkort,” sagde mine venner. “Folk vil da ikke købe flere film af mig, fordi jeg er civilingeniør,” svarede jeg og regnede med, at jeg ville blive bedømt for mine evner og resultater - ikke for min titel. Først da retssagerne mod FDV begyndte, gik det op for mig, at mine venner havde en pointe. Når man står i retten, er det næsten lige meget, hvad man siger, eller hvad loven siger, eller om man i det hele taget har ret eller uret. Der handler det ofte udelukkende om, hvem man er.

Uddannelse er vigtigt. Det er vigtigt at erhverve færdigheder, men det er svært at forudse præcis, hvilke færdigheder man får brug for. Det er ikke det afgørende, bare man får proppet nogle redskaber ned i sin rygsæk til livets rejse.

Jeg lærte især to ting i min tid på AUC: 1) at løse en opgave og 2) at arbejde sammen med andre om at løse en opgave. I forhold til de to ting er det mindre vigtigt, at jeg også lærte at dimensionere et ventilationsanlæg.

Også på ingeniørlinjen er der kurser, der uventet viser sig at være brugbare. Da der pludselig stod driftsøkonomi på skemaet, var det lige, hvad jeg havde brug for i forbindelse med overvejelserne om at etablere min egen virksomhed. På AUC er alle kurser principielt åbne, og det benyttede jeg mig af ved at hægte mig på et nyttigt kursus i erhvervsret med en overordnet gennemgang af immaterialretten. Kurset afholdtes af en lokal advokat og erhvervsmand, Preben Bang Henriksen.